

закінчуючи представниками від робітників та органів місцевого самоврядування. Це вимагало складної у практичному плані процедури виборів. Утім, з іншого боку, засвідчило бажання тодішніх урядовців колегіально, на виборних та паритетних засадах забезпечити реалізацію координаційної функції у справі нагляду за додержанням законодавства про працю. І хоча палати праці в період Української революції 1917–1921 років фактично так і не запрацювали, проте безперечну цінність складають розроблені проекти законів, які визначали правову базу нової моделі органів управління у сфері праці, покликану стати інструментом соціального компромісу та мирного врегулювання відносин між промисловцями та робітниками на організаційно-правових засадах паритету, виборності та колегіальності.

Список використаних джерел

1. Волков А. Ф. Секретариаты рабочих и палаты труда в Западной Европе / А. Ф. Волков. Санкт-Петербург : Типография В. Ф. Киршбаума, 1905. 196 с.
2. Закон «Про восьмигодинний робочий день», прийнятий і ухвалений Українською Центральною Радою 25 січня 1918 р. URL: <http://ukrhist.at.ua/publ/42-1-0-322>
3. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВОВУ), ф. 2857, оп. 1, спр. 21, арк. 47.
4. Там само, арк. 1.
5. Там само, арк. 50.
6. Там само, спр. 16, арк. 31.
7. ЦДАВОВУ, ф. 3305, оп. 1, спр. 4, арк. 1.

АРГУМЕНТАЦІЯ У ПРАВОТВОРЧОСТІ

В. А. Орел, кафедра правознавства ПУЕТ

*Якщо хтось захоче вивчити всі закони,
то не залишиться часу їх порушувати
(Гете)*

Верховенство права і верховенство закону – принципи, які є фундаментом правової системи демократичної держави. Законодавець повинен із обережністю і вдумливістю створювати Закон, адже в законодавчому розмаїтті потрібно виходити з реальних потреб суспільства у врегулюванні відносин чи передбачити можливість її настання.

Правотворчість – це особливий вид діяльності, притаманний спеціально уповноваженим органам, із формулювання, зміни або скасування правових норм, в основі яких лежать потреби та інтереси людей [1, с. 192]. До принципів правотворчості відносяться: обґрунтованість, гуманізм, професіоналізм, законність, демократизм, принцип відкритості та публічного характеру [1, с. 194].

Процес правотворчості включає передбачені законом стадії, кожна з яких безпосередньо пов'язана із юридичною аргументацією. Вплив юридичної аргументації на правотворчість досліджували Майданик Р., Луць Л., Ляшенко Р., Рабінович П. та інші.

Юридична аргументація – процес логічного і мовного доведення тієї чи іншої думки з використанням характерних елементів – тези, аргументу, форми (демонстрації), і яка має на меті досягнення правового результату. Для правотворчості найголовнішим є результат, який здобувається шляхом інтенсивного пошуку мотивації, добірки сильних аргументів «за» і «проти», заповнення прогалін, усунення колізій, передбачення наслідків тощо.

У межах правотворчості зазвичай вживається термін «мотивація» (означає наводити мотиви (підстави, приводи, причини), що пояснюють, виправдовують певні діяння, рішення). Крім того, у мові права, зокрема у мові правозастосування, широко вживають також терміни «обґрунтованість», «доказування», «доведення» [3, с. 9]. Окрім того, із юридичною аргументацією також пов'язується поняття «тлумачення», передусім, коли мова йде про здійснення тлумачення Конституційним Судом України. Повнота і всебічність, істинність, об'єктивність і побудова юридичної аргументації на принципах розумності і верховенства права, на конституційних і загальнолюдських цінностях суттєво впливають на переконливість і справедливість рішення, сприйняття і виконання рішень конституційної юстиції, особливо за відсутності законодавчо встановленого механізму їх виконання, сприяють посиленню гарантій верховенства Основного Закону і його правової охорони [4, с. 12].

В правотворчому процесі виділяють два етапи: допроектний (підготовка проекту) і проєктний етап (безпосереднє прийняття нормативно-правового акта відповідним суб'єктом правотворчої діяльності) [2, с. 75].

Під час проектного етапу правотворчого процесу ухвалюється рішення про підготовку проекту нормативно-правового акта, розробляється його концепція, здійснюється попередній розгляд, відбувається обговорення проекту нормативно-правового акта та його прийняття [2, с. 76]. На стадії підготовки проектів нормативно-правових актів, правова аргументація є необхідною передумовою їх попереднього розгляду, обговорення та прийняття. Саме від достовірності та переконливості аргументів, заявлених на користь проекту нормативно-правового акту, залежить його прийняття для подальшого розгляду або відхилення.

Наукове обґрунтування концепцій, проектів нормативно-правових актів забезпечить їх якість та ефективність у процесі правового регулювання ними правових відносин. На другій стадії – прийняття проекту нормативно-правового акта, відбувається його обговорення та офіційне прийняття простою більшістю голосів. Важливе значення на цій стадії надається висновкам Головного науково-експертного управління, зауваженням і пропозиціям, що висловлені Президентом, народними депутатами, профільними міністерствами, комітетами тощо щодо самого тексту нормативно-правового акта [2, с. 76].

Отже, юридична аргументація є процесом наведення доказів з метою обґрунтування певної думки, зміни позиції чи переконання іншої сторони. У правотворчості вона відіграє ключову роль, зокрема, щодо обґрунтованості написання і прийняття законів, їх мети, завдань, а також на очікувані соціально-економічні та інші результати їх застосування.

Список використаних джерел

1. Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
2. Ляшенко Р. Д. Правова аргументація у сфері правотворчості. Учен. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В. І. Вернадського. Серія «Юрид. науки». 2012. Т. 25 (64). № 2. С. 74-79.
3. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правова аргументація: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 2. С. 8–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_2_3.
4. Савенко М. Д. Методологія юридичної аргументації у рішеннях конституційної юстиції. Наукові записки. Т. 144–145. 2013. С. 12–17.